

Sygn. akt *I AGa 164/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Marek Górecki

Sędziowie: Jerzy Geisler /spr./

Jacek Nowicki

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Frąckowiak

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **sp. z o. o. sp.k. w Z.**

przeciwko (...) **s.r.o. w Z.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 21 marca 2019 r. sygn. akt IX GC 804/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 46.000 zł (czterdzieści sześć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 września 2017 r. do dnia zapłaty,

b) dalej idące powództwo oddala,

c) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.500 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych,

d) nakazuje ściągnąć od każdej ze stron na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwoty po 276,33 zł tytułem nieuiszczonych wydatków, które pokrył Skarb Państwa,

e) koszty zastępstwa procesowego wzajemnie znosi,

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.300 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych;

4. koszty zastępstwa procesowego za instancje odwoławczą wzajemnie znosi.

Jerzy Geisler Marek Górecki Jacek Nowicki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 lipca 2017r., sprecyzowanym w piśmie z dnia 16 sierpnia 2017r. powód – (...) sp. z o.o. w Z. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego – (...) s.r.o. z siedzibą w Z. (Słowacja) kwoty 92.000zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że prowadzi działalność gospodarczą w postaci sprzedaży detalicznej odzieży męskiej za pośrednictwem swojej strony internetowej pod adresem (...)pl. (...) powoda, odzież sprzedawana pod marką (...) jest powszechnie rozpoznawana na terytorium Polski. Powód podał, że podejmuje na szeroka skalę działania marketingowe w celu zwiększenia renomy przedsiębiorstwa i marki ubrań. Zaznaczył, że aby przedstawić sprzedawane na stronie internetowej ubrania w sposób atrakcyjny dla klienta zatrudnia zespół specjalistów w zakresie marketingu internetowego, w tym profesjonalnego fotografa. Zdjęcia przedstawiają produkty w sposób charakterystyczny: tors na wprost, głowa odwrócona w prawą stronę pokazana do wysokości brody, ręce w kieszeni. Zdaniem powoda, zastosowany sposób kadrowania i eksponowania ubrania z udziałem modela pozwala na zidentyfikowanie źródła pochodzenia produktów oferowanych przez (...) już na podstawie samego zdjęcia. Strona powodowa zaznaczyła, że wszystkie materiały dostępne na prowadzonej przez nią stronie internetowej objęte są ochroną prawno-autorską.

Następnie powód wskazał, że pozwany wykonuje analogiczną działalność gospodarczą. Podniósł, że zaobserwował, iż pozwana w prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystuje na swojej stronie internetowej zdjęcia, do których prawa autorskie przysługują powodowi. Przedmiotowe zdjęcia w ilości 184 sztuk zostały skopiowane bez jego wiedzy i zgody i były wykorzystywane przez okres co najmniej 8 tygodni. Powód podał, że wezwał pozwanego do niezwłocznego zaprzestawania wykorzystywania zdjęć i zapłaty odszkodowania, jednakże wezwanie to pozostało bez odpowiedzi.

Jako podstawę prawną swoich roszczeń powód przywołał art. 17 w zw. z art. 12 ust. 1 i art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Strona powodowa wskazała, że wysokość roszczenia ustaliła na podstawie stawek minimalnych honorariów autorskich za wykorzystanie utworów fotograficznych, określonych w tabelach wynagrodzeń przygotowanych przez Związek (...), które to tabele zawierają stawki zatwierdzone w dniu 26 lipca 2001r. przez Komisję Prawa Autorskiego. Oświadczył, że proponowana w tym dokumencie stawka za wykorzystanie jednego zdjęcia, które nie przekracza ¼ ekranu na stronach obcojęzycznych wynosi 250zł za każdy miesiąc używania. Podał, że wykonujący zdjęcia pracownik zajmuje się fotografią w sposób profesjonalny i tym samym zasadne jest zastosowanie stawek określonych przez (...) (k. 2-5, 213 akt).

W piśmie z dnia 12 grudnia 2017r. powód zawiadomił, że w dniu 20 lipca 2017r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników (...) sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie przekształcenia spółki (...) sp. z o.o. w (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., która to spółka weszła w ogół praw i obowiązków poprzednika procesowego (k. 252 akt).

Pismem z dnia 19 listopada 2018r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pisma pozwany wskazał, że w związku z rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej podjął rozmowy z M. G., który miał dodatkowo wesprzeć pozwanego na wstępnym etapie prowadzenia działalności. Pozwany i M. G. porozumieli się w zakresie wykorzystywania materiałów reklamowych dotyczących oferowanej odzieży w ramach strony internetowej pozwanego w ten sposób, że pozwany mógł wykorzystywać materiały reklamowe (w tym zdjęcia) zamieszczone na stronie internetowej superwyhodnie.sk, która należała do M. G..

Strona pozwana zaprzeczyła, aby świadomie dokonała naruszeń praw autorskich powoda. Oświadczyła, że dopiero gdy powód podjął działania wzywające go do zaprzestania naruszeń powzięła informację, że materiał zdjęciowy mógł nie stanowić własności M. G. i zastosował się do wezwania tj. usunął zdjęcia.

Następnie pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej powoda do występowania z przedmiotowym powództwem uzasadniając, że powód nie wykazał, że przysługują mu majątkowe prawa autorskie do spornych zdjęć. Dodał, że powód nie wykazał, iż A. B. zdjęcia te wykonał w ramach łączącej go z powodem umowy o pracę, a także podniósł zarzut nieważności tej umowy, z uwagi na fakt, że nie określa ona istotnych elementów dla umowy o pracę tj. kwoty wynagrodzenia i zakresu obowiązków.

Ponadto pozwany zakwestionował, aby do dochodzonego przez powoda odszkodowania można zastosować wyciąg z tabeli wynagrodzeń przygotowanej przez Związek (...). Podniósł, że nie zostało wykazane aby A. B., który wykonać miał zdjęcia posiadał choćby wykształcenie kierunkowe w zakresie fotografii. Dodatkowo pozwany zakwestionował wysokość roszczenia strony powodowej.

Strona pozwana podniosła, że wykorzystanie materiału fotograficznego od M. G. poprzez stronę superwyhodnie.sk nastąpiło w ramach tzw. dozwolonego użytku (k. 408-410 akt).

Wyrokiem z dnia 21.03.2019 r. Sąd Okręgowy powództwo oddalił i kosztami procesu obciążył powoda w całości, pozostawiając szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu. – k. 442 Ustalenia faktyczne i motywy prawne wyroku Sąd Okręgowy przedstawił w pisemnym uzasadnieniu na kartach 457-463.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. w Z. prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest m. in. sprzedaż detaliczna i hurtowa odzieży poprzez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet.

Powód jest następcą prawnym (...) sp. z o.o., ten ostatni zaś powstał w wyniku przekształcenia działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę A. R. w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Pozwany – (...) s.r.o. z siedzibą w miejscowości Z. prowadzi działalność gospodarczą tożsamą do działalności powoda.

Strona pozwana rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w marcu 2016r.

dowód: - okoliczności bezsporne, a ponadto informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS (K. 253-255 akt), odpis z rejestru przedsiębiorców dot. pozwanego wraz z tłumaczeniem (k. 13, 241, 292-293, 339-345 akt).

W dniu 1 grudnia 2015r. A. R. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarła umowę o pracę z A. B.. A. B. był zatrudniony przez poprzednika prawnego powoda, a następnie powoda na stanowisku fotograf/grafik.

I AGa 164/19

W ramach obowiązków pracowniczych A. B. wykonuje zdjęcia ubrań, które powód zamieszcza na stronie internetowej (...) za pomocą której prowadzi sprzedaż. Strona ta jest dostępna w czternastu wersjach językowych, w tym w języku słowackim. Między innymi A. B. wykonał 184 zdjęcia ubrań marki (...). Fotografie wykonane przez A. B. przedstawiają produkty w następujący sposób: tors na wprost, głowa odwrócona w prawą stronę pokazana do wysokości brody, ręce w kieszeni.

Przedmiotowe fotografie wykonane przez A. B. w ilości 184 sztuk, pozwany zamieścił na stronie internetowej (...) poprzez którą prowadzi sprzedaż odzieży, a także na swoim profilu facebook.

dowód: - umowa o pracę z dnia 1 grudnia 2015r. (k. 16 akt), oświadczenie z 17 maja 2017r. (k. 17 akt), wydruki ze strony internetowej pozwanego (k. 24-207 akt), zeznania świadka J. K. (1) (k. 415-416, 421 akt), zeznania prezesa zarządu powoda A. R. (k. 417-418, 421 akt), zeznania prezesa zarządu pozwanej spółki (...) (k. 418-419,421 akt).

Po rozpoczęciu działalności gospodarczej pozwany nawiązał współpracę z M. G.. W ramach tej współpracy M. G. zezwolił pozwanemu na korzystanie ze zdjęć przedstawiających odzież marki (...), które M. G. zamieszczał na stronie internetowej superwyhodnie.sk. Zdjęcia ubrań marki (...) pozwany pobrał ze strony superwyhodnie.sk za wiedzą i zgodą M. G.. Ten ostatni nie posiadał praw do korzystania ze zdjęć wykonanych przez A. B..

Zdjęcia wykonane przez A. B. pozwany zamieszczał na swojej stronie internetowej przez okres około 3 miesięcy.

dowód: - zeznania prezesa zarządu pozwanej spółki (...) (k. 418-419,421 akt).

Następnie pozwany zwrócił się do powoda celem nawiązania bezpośredniej współpracy w przedmiocie zakupu odzieży. Wówczas pracownicy powoda zauważyli, że pozwany publikuje na stronie internetowej (...) 181 fotografii wykonanych w ramach stosunku pracy z powódką przez A. B..

Powód wezwał pozwanego do zaprzestania naruszeń i usunięcia zdjęć. W odpowiedzi pozwany wskazał, że korzysta ze zdjęć udostępnionych mu przez M. G.. Po otrzymaniu wezwania pozwany przystąpił do usunięcia zdjęć ze strony internetowej (...) i facebooka.

dowód: - okoliczności bezsporna, a ponadto korespondencja e-mail (k. 413 akt), zeznania świadka J. K. (1) (k. 415-416, 421 akt), zeznania prezesa zarządu powoda A. R. (k. 417-418, 421 akt), zeznania prezesa zarządu pozwanej spółki (...) (k. 418-419,421 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zebranych w aktach sprawy, zeznań świadka J. K. (2) oraz stron.

Sąd uznał za wiarygodne wszystkie zgromadzone w sprawie dokumenty, albowiem ich wiarygodność, a tym samym i moc dowodowa, nie została przez żadną ze stron skutecznie zakwestionowana, a Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu. Dokumenty prywatne stanowiły dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd pominął dokument załączony do pozwu i datowany na dzień 14 marca 2017r. (k. 18-21 akt), albowiem został on sporządzony w języku angielskim, a powód nie przedłożył tłumaczenia na język polski tego dokumentu.

I AGa 164/19

Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować zeznania złożone przez świadka J. K. (2) (k. 415-416, 421 akt) oraz przedstawicieli stron: za powoda prezesa zarządu A. R. (k. 417-418, 421 akt) i za pozwanego prezesa zarządu J. Č. (k. 418-419, 421 akt), albowiem były rzeczowe i jasne, a ponadto korespondowały ze sobą wzajemnie, a także z treścią dokumentów i wydruków złożonych do akt sprawy.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. G. (k. 431 akt), gdyż zdaniem Sądu pozostawał on nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy, o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia (art. 227 k.p.c.).

Ponadto postanowieniem z dnia 25 lutego 2019r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny fotografii oraz sporządzania wycen (k. 431 akt). Wniosek ten strona powodowa zgłosiła w celu wykazania wysokości roszczenia powoda, ciężar dowodu w tym zakresie obarczał zaś stronę powodową, a nie pozwanego.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przedmiotowym postępowaniu powód dochodził od pozwanego zapłaty kwoty 92.000zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tytułem odszkodowania. Jak wynika z treści pozwu, podstawą swoich roszczeń powód uczynił art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej także jako Pr. Aut.).

Mając na uwadze, że pozwany jest spółką prawa handlowego, którego siedziba znajduje się w Słowacji ustalić należało, czy tutejszy Sąd posiada jurysdykcję do rozpoznania niniejszej sprawy.

Stosownie do treści art. 7 ust. 2 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych z dnia 12 grudnia 2012 r. (Dz.Urz.UE.L Nr 351, str. 1 – osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego - przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę.

Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że miejscem, w którym szkoda zaistniała, jest miejsce, gdzie zdarzenie mogące wywołać odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu popełnienia czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego spowodowało wystąpienie szkody (zob. wyr. Z.-Chemie, C-189/08, L., pkt 26).

W wyroku TS z 22 stycznia 2015 r. o sygn. C-441/13, w sprawie P. H. przyjęto, że w sprawach dotyczących naruszenia praw autorskich w Internecie można wytoczyć powództwo w dowolnym państwie, w którym dostępna jest strona internetowa, na której doszło do naruszenia. Trybunał potwierdził, że komentowany przepis nie wymaga, by witryna internetowa, na której umieszczono utwory z naruszeniem prawa autorskiego, była "kierowana" do państwa, w którym znajduje się sąd, do którego wniesiono powództwo (Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. R. Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr (...). Komentarz., red. prof. dr hab. J. G. (2), dr Ł. G., dr P. R., dr hab. M. Ś., dr M. Z.).

Prowadzona przez pozwanego strona internetowa (...) na której zamieścił on fotografie, co do których powód rości sobie prawa dostępna jest w Polsce. Wobec powyższego tutejszy Sąd posiadał jurysdykcję do rozpoznania niniejszej sprawy. Niezależnie od powyższego wskazać należy, że nawet jeżeli Sąd nie miałby jurysdykcji to uzyskałby ją, na podstawie art. 26 ust. 1 wyżej przywołanego rozporządzenia, albowiem pozwany wdał się w spór.

I AGa 164/19

W następnej kolejności zbadać należało jakie prawo znajdzie zastosowanie do wynikłego między stronami sporu.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (R. II) z dnia 11 lipca 2007 r. (Dz.Urz.UE.L Nr 199, str. 40) – prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia prawa własności intelektualnej jest prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony.

Jak wspomniano wyżej powód dochodził ochrony w oparciu o przepisy prawa polskiego. Art. 5 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83) (dalej także jako pr. aut.) stanowi, że przepisy ustawy stosuje się do utworów, których twórca lub współtwórca jest obywatelem polskim lub, które zostały opublikowane po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo równocześnie na tym terytorium i za granicą.

Jak wynika z treści pozwu, a czemu pozwany nie zaprzeczył sporne fotografie powód opublikował na stronie internetowej dostępnej w Polsce, a zatem może domagać się ochrony w oparciu o przepisy wspomnianej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Stosownie do treści art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b pr. aut. uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w

wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 pkt 3 pr. aut przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory fotograficzne.

Wobec powyższego, fotografie wskazane w pozwie uznać należy za utwory.

Żądając uwzględnienia powództwa powód wskazywał, że pozwany dopuścił się naruszenia przysługujących mu majątkowych praw autorskich do fotografii przedstawiających odzież marki (...). Naruszenie to polegało na publikacji 181 zdjęć, do których powód rościł sobie autorskie prawa majątkowe na stronie internetowej, za pomocą której pozwany prowadzi sprzedaż odzieży.

Wskazać należy, że w toku procesu pozwany nie zakwestionował, że na swojej stronie internetowej (...) zamieścił 181 zdjęć, do których nie posiadał praw. Ponadto na rozprawie w dniu 14 czerwca 2018r. pozwany przyznał, że zdjęcia te były umieszczone przez okres około 3 miesięcy.

W piśmie z dnia 19 listopada 2018r. pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej powoda. Uzasadniając przedmiotowy zarzut pozwany wskazał, że powód nie wykazał, iż przysługują mu majątkowe prawa autorskie do spornych zdjęć. Dodał, że powód nie wykazał, że A. B. zdjęcia te wykonał w ramach łączącej go z powodem umowy o pracę, a także podniósł zarzut nieważności tej umowy, z uwagi na fakt, że nie określa ona istotnych elementów dla umowy o pracę tj. kwoty wynagrodzenia i zakresu obowiązków.

I AGa 164/19

Z powyższymi zarzutami pozwanego nie sposób się zgodzić. Sąd stoi na stanowisku, że strona powodowa za pomocą dowodów w postaci zeznań świadka J. K. (2) i zeznań strony – prezes zarządu komplementariusza powodowej spółki (...) oraz dokumentu w postaci umowy o pracę z dnia 1 grudnia 2015r. zdołała udowodnić, że fotografie zamieszczone przez pozwanego na jego stronie internetowej zostały wykonane przez A. B. i to w ramach łączącego go najpierw z poprzednikiem prawnym powoda, a obecnie powodem stosunku pracy. Nie ulega również wątpliwości, że utwory te w postaci zdjęć zostały przez powoda przejęte od pracownika, albowiem powód wykorzystał je w prowadzonej działalności. Stosownie zatem do treści 12 ust. 1 pr. aut. powód nabył z chwilą przejęcia utworu autorskie prawa majątkowe

Nie sposób przy tym podzielić zarzutu pozwanego co do nieważności umowy o pracę łączącej A. B. z poprzednikiem prawnym powoda. Z dokumentu tego bowiem wynika na jakim stanowisku A. B. został zatrudniony, a zatem i jego obowiązki (fotograf/grafik), zaś wysokość wynagrodzenia została na przedłożonej kopii umowy zakryta, albowiem nie ma ona znaczenia dla niniejszej sprawy. Umowa ta powstała zatem wszystkie istotne elementy.

Odnosząc się do podnoszonych przez pozwanego okoliczności dotyczących uzyskania zdjęć od M. G. wskazać należy, że pozostawały one irrelevantne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Bezsprzeczne bowiem pozostawało, że to pozwana spółka na swojej stronie internetowej zamieściła utwory objęte prawami autorskimi. Skąd pozwany fotografie te posiadał oraz czy podmiotowi temu przysługiwały uprawnienia do korzystania ze zdjęć pozostawał bez znaczenia, albowiem osobą odpowiedzialną z tytułu naruszenia autorskiego prawa majątkowego jest każdy, kto bezprawnie wkracza w zakres tego prawa. Ponadto odpowiedzialność naruszcyciela jest niezależna od winy. Odpowiada on za sam fakt naruszenia prowadzącego do powstania szkody. Wystąpienie winy wpływa natomiast na rozmiar ponoszonej przez niego odpowiedzialności.

Ponadto Sąd nie podzielił poglądu pozwanego, że korzystał on z utworów w ramach tzn. dozwolonego użytku, o którym mowa w art. 23 pr. aut. Na dozwolony użytek prywatny powołać może się jedynie osoba fizyczna, nie zaś prawna (B., M., Prawo autorskie, 2016, s. 227).

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że pozwany naruszył przysługujące powodowi majątkowe prawa autorskie do 184 zdjęć przedstawiających odzież marki (...).

Regulacja wynikająca z art. 79 ust. 1 pkt 3b pr. aut. stanowi model zryczałtowanego odszkodowania. Zryczałtowany model odszkodowania charakteryzuje to, że obowiązek jego zapłaty nie jest powiązany z wystąpieniem szkody po stronie uprawnionego. Dla ustalenia obowiązku odszkodowawczego znaczenie ma jedynie wykazanie faktu naruszenia przysługujących uprawnionemu autorskich praw majątkowych.

Ustawa posługuje się przy tym pojęciem "stosownego wynagrodzenia", które bywa przedmiotem szerszej analizy w doktrynie i orzecznictwie. Uznaje się, że "stosowność" powinna stanowić miernik wysokości należnego odszkodowania, przy czym "jeśli stosowność będzie rozumiana jako kryterium ustalania wynagrodzenia, które byłoby należne tytułem udzielenia zgody na korzystanie z utworu, to używając tylko tego kryterium, można przybliżyć się do właściwej wysokości odszkodowania. Obliczenie sumy pieniężnej, która koresponduje z pojęciem wynagrodzenia, z wykorzystaniem tak pojemnego terminu jak "stosowność", pozwala w zależności od okoliczności każdego przypadku naruszenia uwzględnić charakter i rozmiar tego naruszenia (red. prof. dr hab. P. Ś., Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, L.).

I AGa 164/19

Wynagrodzenie, traktowane jako odniesienie dla określenia należnego z tytułu naruszenia jego dwukrotności, stanowi wynagrodzenie, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Powód domagał się kwoty 92.000zł wskazując, że wysokość roszczenia ustalił na podstawie tabel wynagrodzeń przygotowanych przez Związek (...). Strona pozwana zaś zakwestionowała wysokości wskazanego przez powoda odszkodowania. W konsekwencji powyższego, stosownie do treści art. 6 k.c. na stronie powodowej spoczął obowiązek wykazania, w jakiej wysokości mógłby uzyskać wynagrodzenia za wyrażenie zgody na korzystanie z utworu. Z obowiązku tego strona powodowa w żaden sposób się nie wywiązała. W szczególności strona powodowa nie zgłosiła wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wysokości przysługującego jej wynagrodzenia. W zakresie tym nie mógł zostać uwzględniony wniosek złożony przez pozwanego, albowiem to nie na stronie pozwanej spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie, a co więcej przeprowadzenie tego dowodu wbrew woli powoda – reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika doprowadziłoby do nierównego traktowania stron procesu. Uwzględnienie bowiem wniosku pozwanego sprawiłoby, że dowodziłby on na swoją niekorzyść. Ponadto wskazać trzeba, że brak jest podstawy prawnej, która nakazywałaby zastosowanie tabel, na które strona powodowa powołała się w pozwie. Co więcej, w toku procesu powód nie wykazał aby A. B. – twórca fotografii był członkiem Związku (...), co ewentualnie mogłoby stanowić uzasadnienie dla wskazanych przez ten związek tabel.

W konsekwencji uznać należało, że powód nie wykazał roszczenia co do wysokości, co prowadzić musiało do oddalenia powództwa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w punkcie 1. wyroku oddalił powództwo.

W punkcie 2. wyroku Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. orzekł o kosztach procesu. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu Sąd powoda – jako stronę przegrywającą spór obciążył całością kosztów procesu. W oparciu o treść art. 108 ust. 1 zd. 2 k.p.c. Sąd pozostawił szczegółowe rozliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Wyrok z dnia 21.03.2019 r. zaskarżył apelacją powód w całości.

Skarżący rozstrzygnięciu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy:

a. art. 232 kpc w zw. z art. 233 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz wyprowadzenie wniosków z niego niewynikających, a w konsekwencji przyjęcie, że powódka nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, tj. roszczenia co do wysokości, podczas gdy powódka przedstawiła materiał dowodowy pozwalający na ustalenie kwoty stosownego wynagrodzenia, odwołując się do zobiektyzowanego miernika,

b. art. 233 kpc poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających, tj. przyjęcie, że powódka stosuje tabele (...) wprost i dochodzi roszczenia w imieniu A. B. jako fotografa zrzeszonego w (...), podczas gdy te tabele zostały wykorzystane przez powódkę wyłącznie pomocniczo, do skalkulowania wysokości stosownego wynagrodzenia należnego z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych do zdjęć produktowych,

c. art. 232 zd. 2 kpc w zw. z art. 278 § 1 kpc poprzez niedopuszczenie przez Sąd dowodu z opinii biegłego ani na wniosek pozwanego, ani z urzędu, pomimo

I AGa 164/19

zachodzących ku temu przesłanek, a w konsekwencji uznanie, że powódka nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne i oddalenie powództwa,

d. art. 322 kpc poprzez jego niezastosowanie i nie zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty wynagrodzenia według własnej oceny Sądu, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, pomimo jednoznacznego stwierdzenia naruszenia praw autorskich powódki, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa,

2. naruszenie prawa materialnego – art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego niezastosowanie i nie zasądzenie odszkodowania w odniesieniu do wysokości stosownego wynagrodzenia, pomimo że powódka wykazała naruszenie praw autorskich przez pozwaną oraz wysokości roszczenia, którego dochodzi.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 92.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu wraz ze stosownym rozstrzygnięciem o kosztach procesu. – k. 466-470

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za instancję odwoławczą. – k. 479-481

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała częściowo na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wywody prawne Sądu I instancji, które doprowadziły do wniosku, że pozwany naruszył przysługujące powodowi majątkowe prawa autorskie do 184 zdjęć przedstawiających odzież marki (...) i przyjmuje je za własne.

Jednocześnie w okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu I instancji, że brak było podstaw do rozstrzygnięcia co do wysokości dochodzonego roszczenia z powodu braku wykazania jego wysokości przez powoda.

Nie budzi żadnych wątpliwości, że pozwany naruszył przysługujące powodowi majątkowe prawa autorskie, co otworzyło powodowi drogę do żądania naprawienia szkody. Fakt poniesienia szkody jest niewątpliwy. Powód

przedstawił sposób wyliczenia stosownego wynagrodzenia. W tych okolicznościach, jeśli Sąd miał wątpliwości, jaka ma być ostateczna wysokość odszkodowania powinien albo dopuścić z urzędu dowód z opinii biegłego, albo zasądzić odszkodowanie w wysokości ustalonej przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy. Oddalenie powództwa w całości nie było właściwe.

Powód wskazał, że domagał się naprawienia szkody za dokonane przez pozwanego naruszenie, na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b prawa autorskiego, poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Wskazał, że podstawą jego wyliczenia wysokości szkody były stawki minimalne honorariów autorskich za wykorzystanie utworów fotograficznych wynikające z tabel przygotowanych przez Związek (...) – organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Tabele zawierają stawki zatwierdzone w dniu 26.07.2001 r. przez Komisję Prawa Autorskiego powołaną przez Ministra Kultury i Sztuki na podstawie art. 108 ust. 3

I AGa 164/19

ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dokument ten zawiera również sugestie (...) dotyczące stawek za wykorzystanie zdjęć w internecie dla celów informacyjnych i reklamowych. Proponowana stawka za wykorzystanie jednego zdjęcia, które nie przekracza 1/4 ekranu na stronach obcojęzycznych wynosi 250 zł za każdy miesiąc używania. – k. 208

Wprawdzie autor zdjęć nie jest członkiem (...), sporne zdjęcia wykonał jako pracownik powoda, ale zajmuje się fotografią w sposób profesjonalny, wykonuje zdjęcia na zamówienie i je sprzedaje. Tym samym zasadne, w ocenie powoda, jest zastosowanie stawek określonych przez (...), które są wykorzystywane do wyceny prac wykonywanych przez posiadających umiejętności zawodowe artystów fotografików. – k. 6v

Sąd Okręgowy uznał, że zaproponowany przez powoda sposób wyliczenia wysokości stosownego wynagrodzenia nie był właściwy bowiem brak było podstawy prawnej, która nakazywałaby zastosowanie tabel (...), zwłaszcza wobec braku wykazania, że twórca fotografii A. B. był członkiem (...).

W ocenie Sądu Apelacyjnego takie podejście nie zasługiwało na aprobatę. Nie było przeszkód, aby wysokość wynagrodzenia była wyliczona przy odpowiednim zastosowaniu stawek wynikających z tabel (...).

W doktrynie wskazuje się, że przy ustalaniu wysokości stosownego wynagrodzenia o jakim mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b prawa autorskiego można stosować różne podstawy jego wyliczenia. W pierwszej kolejności należałoby się odwołać do opłat licencyjnych pobieranych w podobnych sprawach przez powoda, dalej można by się odwołać do opłat uiszczanych przez pozwanego. Dopiero w sytuacji braku odpowiednich umów z innymi podmiotami lub niewiarygodności tych umów należało by sięgnąć po inne podstawy ustalenia stosownego wynagrodzenia, w tym np. stawki stosowane w obrocie w odniesieniu do danej kategorii utworów. Jest oczywistym, że stawki wynikające z zatwierdzonych tabel wynagrodzeń stosuje się wprost tylko do umów, których stroną jest organizacja zarządzająca zbiorowego. Nic nie stoi jednak na przeszkodzie, aby te tabele mogły być odpowiednio stosowane również przy ustalaniu stosownego wynagrodzenia w sporach bez udziału organizacji zbiorowego zarządzania. Przyjmuje się również, że możliwe jest ustalenie tego wynagrodzenia w oparciu o stawki rynkowe powszechnie stosowane w obrocie krajowym lub zagranicznym i wówczas kluczowym jest przeprowadzenie w tym zakresie dowodu z opinii biegłego.

W niniejszym przypadku powód stwierdził, że nigdy wcześniej nie był stroną umów licencyjnych. Również pozwany nie odwoływał się umów, których on był stroną. Wynika z tego, że niemożliwym było wykorzystanie do wyliczenia wysokości wynagrodzenia pierwszych dwóch wariantów opisanych wyżej.

Bezspornym było także, że A. B., autor fotografii nie jest członkiem (...), a zatem stosowanie wprost tabel (...) nie było możliwe.

Powód dokonał wyliczeń przy odpowiednim stosowaniu tabel (...) i to rozwiązanie, jako jedno z możliwych było do przyjęcia.

Stosowanie jakiejś regulacji odpowiednio rodzi oczywiście trudności polegające na tym, że odpowiednie stosowanie może oznaczać stosowanie wprost, z pewnymi modyfikacjami albo w ogóle.

Zauważyć trzeba, że w orzecznictwie sądowym dopuszcza się możliwość miarkowania stosownego wynagrodzenia o jakim mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b prawa autorskiego. Zobacz w tej kwestii wyrok Sądu Najwyższego z 7.12.2017 r., V CSK 145/17, OSNC-ZD 2018/3, poz. 47

I AGa 164/19

oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 25.01.2017 r., C-367/15, LEX nr 2192554.

Dopuszczona jest również możliwość ustalenia wysokości stosownego wynagrodzenia na podstawie oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, na podstawie art. 322 kpc.

Mając na uwadze okoliczności sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że odpowiednia wysokość wynagrodzenia należnego powodowi powinna być wyliczona w oparciu o dyspozycję art. 322 kpc, przy czym punktem wyjścia winny być stawki z tabel (...), stosowane odpowiednio.

Zgodnie z art. 322 kpc, jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe, nader utrudnione lub oczywiście niecelowe, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Wprawdzie A. B. nie jest członkiem (...), ale jest fotografikiem profesjonalistą. Jest to istotny argument za odpowiednim zastosowaniem tabel (...).

Z kolei przyznanie stosownego wynagrodzenia w podwójnej wysokości byłoby w niniejszym przypadku wygórowane.

Pozwany wykorzystał 184 zdjęcia produktowe, ale zauważyć trzeba, że do każdego produktu odnosiło się kilka zdjęć, przedstawiających ten sam produkt: z przodu, z boku, z tyłu, zbliżenia itd.

Przykładowo:

- joggery otantik – kod (...) – 3 zdjęcia – k. 24-26,
- mario jeans - kod (...) – 5 zdjęć – k. 27-31,
- panska mikina athletic – kod athletic 468 – 4 zdjęcia – k. 32-35,
- panska suprava athletic army – kod (...) – 4 zdjęcia – k. 36-39

Ponadto pozwany pobrał zdjęcia ze strony internetowej superwyhodnie.sk należącej do M. G., który współpracował z powodem, a pozwany zrobił to dlatego, że sam podjął współpracę z M. G.. Oczywiście brak umowy na wykorzystanie zdjęć sprawia, że działania pozwanego należało ocenić jako bezprawne, naruszające interesy właściciela praw majątkowych do zdjęć, ale fakt wykorzystywania zdjęć przez M. G. w swojej działalności i ich udostępnienie pozwanemu mogło stwarzać pozory, że jest on również uprawniony do wyrażenia zgody na wykorzystanie ich we współpracy między nim a pozwanym.

Ponadto, po wezwaniu go przez powoda do usunięcia zdjęć ze strony internetowej, pozwany się temu podporządkował.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że właściwym wynagrodzeniem należnym powodowi na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b prawa autorskiego będzie kwota 46.000 zł.

Powyższe stanowiło podstawę do częściowej zmiany zaskarżonego wyroku. – art. 386 § 1 kpc.

Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 46.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21.09.2017 r., tj. od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu – k. 231.

Dalej idącą apelację, jako niezasadną oddalono. – art. 385 kpc

Konsekwencją częściowej zmiany zapadłego rozstrzygnięcia była także zmiana rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu za I instancję. Powód wygrał sprawę w 50% i w takim też stosunku rozdzielono między stronami kosztu procesu. – art. 100 kpc.

I AGa 164/19

W związku z tym zasądzono od pozwanego na rzecz powoda 2.500 zł, na co złożyły się: połowa opłaty od pozwu – 2.300 zł oraz połowa zaliczki na koszty – 200 zł.

Ponieważ wydatki na koszty tłumaczenia oraz stawiennictwo tłumacza przewyższyły zaliczkę uiszczoną przez powoda, to od każdej ze stron nakazano ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) po 276,33 zł.

Koszty zastępstwa procesowego wzajemnie zniesiono.

W takim samym stosunku rozdzielono koszty postępowania odwoławczego. Art. 100 w zw. z art. 108 § 1 kpc.

W związku z tym zasądzono od pozwanego na rzecz powoda 2.300 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od apelacji.

Koszty zastępstwa procesowego za instancje odwoławczą wzajemnie zniesiono.

Jerzy Geisler Marek Górecki Jacek Nowicki